ەرەن سىكەرلىكپەن كۇن ساين جاڭارۋعا تالپىندى

ـ "بۇگىنگى جۇڭگو" جەلىلەس شولۋى (4)

□ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ تىلشىلەرى چىن ۋي ـ ۋي، جياڭ لين

حاۋىپ ـ قاتەر، سىن ـ سايىس الدىندا، ءوز ءىسىن ويداعىداي تىندىرۋ ەڭ پارمەندى جاۋاپ سانالادى.

بۇگىنگى جۇڭگوعا نازار سالساق، جاڭالىق اشا داۋىدىڭ تولقىنى بارعان ساين كوتەرىلۋدە. توقتاۋسىز ءجۇرىس اۋىستىرعان داۋ قوزعاۋشى قۇاتى، بۇرىن جاڭالاپ ءوسپ كەلە جاتقان عىلىم ـ تەحنيكا ورىسى، قارىشتاپ كورىكەيگەن شارۋاشىلىق قۇرۋ، جاڭالىق اشۋ "سان مىڭ سوققى تيسە دە ءالى قاسقايىپ تۇرعان" معىم تۇزىمدىلىگى، "ەرەن سىكەرلىكپەن كۇن ساين جاڭارۋعا تالپىنعان" تاسىمالداعان ومىرشەڭدىگى تولىق ايگىلەدى.

جاڭالىق اشقان جۇڭگو داۋىدىڭ سارقىلماس قوزعاۋشى كۇشىن جارىققا شىعاردى

"جۇڭگوعا كەلگەن ساين، بۇل مەملەكەت ۇنەمى جاڭا ساپازدىق كۇشىمەن جانە كاسىپكەرلەر رۋحىمەن مەنى ەرىقشا جىگەرلەندىرەدى" ـ دەيدى باۋما توبىنىڭ باسالقاسى كرۋەگەر اسەرلەنە، بىردە ول بەيجىڭدە تاماقتانىپ بولعان سوڭ، كرەديت كارتچكامەن اقشا تولەيىن دەسە، جۇڭگولىق قىزمەتتەسى زەردەلى قول تەلەفونىمەن الدەقاشان تولەپ بولىپتى.

"ءشۇباسىز ءبىر شىندىق، جاڭالىق اشۋ جۇڭگونىڭ باياندى داۋىن ىلگەرىلەتۋدە" ـ دەيدى كرۋەگەر.

ءبىر كرۋەگەر عانا ەمەس، بۇگىنگى تاڭدا جۇڭگوعا كەلگەن ءاربىر قوناق "قول تەلەفونىمەن تولەۋ"، "تەڭ يگەلىكتەنەتىن ۋەلوسيپەد"، "جەدەل جەتكىزۋ، تاماقتى جەتكىزىپ بەرۋ" سياقتى كيەر كيىم، ىسىر اس، ءجۇرىس ـ تۇرىستىڭ داعدىلى كورىنىستەرىنەن مۇنداعى جاڭالىق اشۋدىڭ ومىرشەڭدىگى مەن داۋىدىڭ قوزعاۋشى كۇشىن تەرەڭ سەزىنە الادى.

"ءبىر كۇن جاڭارا الساڭ، ءار كۇن جاڭارىپ وتىر، جاڭارعان ۇستىنە جاڭارا بەر"، جاڭالىق اشۋ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ەڭ سالماقتى ۇلتتىق قاسىيەتى ءارى مەملەكەتتىڭ وركەندەپ، داۋىنىڭ سارقىلماس قوزعاۋشى كۇشى.

"شىعىس قىزاردى" جاساندى سەرىگىنەن "تيانگۇڭ"نىڭ عارىشقا ساياحاتىنا دەيىن، ەلىمىزدە جاسالعان اۋياماتكانىڭ سۋعا تۇسىرىلۋىنەن "جياۋلۇڭ"نىڭ تەرەڭ تەڭىزدىڭ قۇيىسىن بارلاۋىنا دەيىن جاڭا جۇڭگو قۇرىلعانىنان بەرى، اسىرەسە، رەفورما جاساعانىنان، ەسىك اشقانىنان بەرى تىنىماي قۇلشىنۋ ارقىلى جۇڭگونىڭ جاڭالىق اشۋ كۇشى ۇزدىكسىز ارىندايى ءتۇستى.

بۇگىنگى جۇڭگو عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدىڭ جەدەل ارناسىنا قادام تاستاپ، الەمدىك دەڭگەيدە جاڭالىق اشۋشى ءبىرى ەلگە اينالدى.

"كۇن ساين گۇلدەنىپ، كۇن ساين جاڭاردى". بيىلعى 5 ـ ايدىڭ ءىزىن الىپ قاراساڭ، افريكا شوشقا وباسى ۋاكسينا زەرتتەپ جاساۋ كەزەڭدەگى جەتىستىكتە جەتىپ، تاعى ءبىر بەيدىۋ 2 ـ ءنومىرلى جاساندى سەرىك ءساتتى ۇشىرىلدى، چاڭ ـ ى ـ 4تىڭ جاڭا بايقاۋى اي ماڭىنا ساۋىلداۋ قۇرامىن دالەلدەدى، "اۋىر تۇرپاتتى گاز جاعاتىن كەمە قوزعالتقىش"تى دەربەس زەرتتەپ جاساۋ تىڭ سەرپىلىسكە قول جەتكىزدى... جۇڭگونىڭ عىلىم ـ تەحنيكالىق جاڭالىق اشۋى كۇن ساين جاڭارىپ، اي ساين تۇلەجىپ، مول جەمىس بەردى.

تالاي جىل تامىردى تەرەڭگە جىبەرۋ جانە ماشاقاتتى كۇرەس جۇرگىزۋ ارقىلى جۇڭگونىڭ عىلىم ـ تەحنيكالىق ءونىم شعارۋى دۇنيەدە اۋىز تولتىرىپ ايتارلىق ەلەۋلى جەتىستىكتەرگە قول جەتكىزىپ، جۇڭگونىڭ جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىگى ۇزدىكسىز قاۋلاپ، جاڭا بىككە قاراي قۇلشىنا ورلەي ءتۇستى.

بۇگىنگى جۇڭگودا جاڭا كاسىپ سالالارى، جاڭا ۇلگىلەر، جاڭا كاسىپ قالىپتارى مولىنان جارىققا شىعىپ، جاڭالىق اشۋ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۋىدى جەتەكتەيتىن كۇشتى قوزعاۋشى قۇاتقا اينالدى.

بۇگىنگى دۇنيە ءجۇزى ينفورماتسيا داۋىرىنە ءوتتى. جۇڭگو ەلىمىزدە جاسالعان ءىرى ۇشاق، جوعارى جىلدامدىقتى تەمىر جول، 3 ـ ۇرپاق يادرو ەلەكتر، جاڭا ەنەرگيالىق اۋتومۋبيل سياقتى ستراتەگيالىق مانگە يە سالالاردا بيىك تۇرعىنى مەڭگەرىپ، جاساندى زەردە، ۇلكەن ساندى مالەمەت، بۇلتتىق ەسەپتەۋ سياقتى جاڭا بۇرىن ينفورماتسيا تەحنيكاسى جاعىندا جىلدام كوتەرىلدى. امەريكا قۇراما شتاتتارىنىڭ «ۋاڭل ـ ستريت گازەتى»نىڭ حابارىنا قاراعاندا، جۇڭگونىڭ جاساندى زەردەنى زەرتتەۋ سالاسىنداعى عىلىمي ماقالالارىنىڭ جالپى سانى نەشە جىلدىڭ الدىندا ـ اق امەريكا قۇراما شتاتتارىنان اسىپ كەتكەن.

ينفورماتسيا تەحنيكاسى الەمدىك ەڭ ۇلكەن تۇتىنۋ بازارىمەن جانە ورتا تابىستىلار شوعىرىمەن بىرلەسكەن سوڭ تۇندىراعان تەڭ يگىلىكتەنتىن ەكونوميكانىڭ، تۇعىر ەكونوميكاسىنىڭ ورىكەندەۋ تەزدىگى، كولەمىنىڭ ۇلكەندىگى، نقىلىنىڭ تەرەڭدىگى كۇللى دۇنيەنىڭ نازارىن اۋدارادى. 2018 ـ جىلى جۇڭگونىڭ سيفرلى ەكونوميكاسىنىڭ جالپى مولشەرى 3 تريللىيون 100 ميلليارد يۋاننان اسىپ، GDPنىڭ 34.8% ۇلەسىن يەلەگەن.

بۇگىنگى جۇڭگودا جاڭالىق اشۋ كاسىپورىندارىدىڭ داۋىنىڭ، ۇلعايۋىنىڭ وزەكتى باسەكەلىك قۇاتىنا اينالدى.

جۇڭگودا دۇنيە ءجۇزى بويىنشا ەڭ كولەمدى زەرتتەۋ ـ اشۋ قوسىنى بار، تاپقىرلىق پاتەنتتىنە ءوتىنىش بەرۋ مولشەرى ۇدايى 8 جىل دۇنيە ءجۇزىنىڭ 1 ـ ورنىن يەلەپ كەلەدى. 181 مىڭ جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىندار مەن 130 مىڭ عىلىم ـ تەحنيكالىق ورتا، شاعىن كاسىپورىندار نەگىزىندە، ءىرشاما كۇشتى حالقارالىق باسەكەلىك قابىلەتكە يە تەرەكتى كاسىپورىندار مەن مەملەكەت ارالىق كاسىپورىندارداعى توبىن تۇلعالادى.

امەريكا قۇراما شتاتتارىنىڭ پاتەنت ساندى مالىمەتتەرى سەرىكتەستىگىنىڭ بايانداماسى بويىنشا، امەريكا قۇراما شتاتتارىنىڭ پاتەنت ـ ساۋدا بەلگىسى مەكەمەسى بەرگەن پاتەنت جالپى سانى تومەندەگەن جاعدايدا، جۇڭگو 2018 ـ جىلى امەريكا قۇراما شتاتتارىندا كاسىپورىن تەحنيكاسى پاتەنتىن العان سانى كوبەيگەن الەمدەگى بىردەن ـ ءبىر مەملەكەت بولعان. جۇڭگو سەرىكتەستىگىنە 12 مىڭ 500 تۇرلىدەن اسقان امەريكا قۇراما شتاتتارىنىڭ پاتەنتىنە يە بولىپ، حۋاۋەي، جيڭدۇڭفاڭ الەمدىك الدىڭعى 20 دەگەيدىڭ قاتارىنا وتكەن.

جاڭالىق اشا دامىعان جۇڭگونىڭ ومىرشەڭدىگى تولىق ايگىلەنىپ، ارىنى اسا ءتۇستى. "جۇڭگو" اتتى الىپ كەمەنىڭ دۇلەي داۋىل، دولى تولقىنىنان قورقىپايتىن سەنىمى مىنە وسىندا.

ومىرشەڭ جۇڭگو، "ءىرىنشى قوزعاۋشى كۇش" تاراۋىن جازدى

ءبىر ايدىڭ الدىندا 2 ـ كەزەكتى "ءبىر بەلدەۋ، ءبىر جول" حالقارالىق سەلبەستىك جوعارى دارەجەلىلەر تالقى مىنبەرى بەيجىڭدە وتكىزىلىپ، 150 نەشە مەملەكەت پەن 90 نەشە حالقارالىق ۇيىمنان 5000عا جۋىق شەتەلدىك قوناق ۇسىنىس بويىنشا كەلدى.

5 ايدان كەيىن 2 ـ كەزەكتى جۇڭگو حالقارالىق يمپورت كورمەسى شىمىلدىعىن اشادى. قازىر كاسىپورىندار كورمەسى قۇلاقتاندىرۋ ارقىلى كورمەگە دۇنيە ءجۇزى بويىنشا 500 ەگەي كاسىپورىن مەن باستاماشى كاسىپورىننان 250دەن استامىن قاتىناسۋعا باۋرادى، كوپتەگەن كورمە رايونىنان "ءبىر ورىن الۋدىڭ ءوزى مۇڭ بولدى".

ءبارىن تەگىس قامتىپ، كۇن ساين تىڭ تىنىس ايگىلەدى. بۇگىنگى جۇڭگودا بۇرىن ـ سوڭدى بولماعان ومىرشەڭدىك قاۋلاۋدا.

بۇل ومىرشەڭدىك جوعارى دەڭگەيدەگى جوبالاۋ ۇسىنىستارىنىڭ ءتىپتى دە تاۋقىمەت تانىمنا يە بولدى، ءومىر سۇرۋ، كۇشەيۋ بارىسىندا جاڭالىق اشۋدى يگەرۋدىڭ ءوزى داۋدى يگەرگەندىك، جاڭالىق اشۋدى كوزدەۋدىڭ ءوزى بولاشاقتى كوزدەگەندىك دەگەن ورتاق تانىمعا ونان ارى شوعىرلاندى.

مۇنداي ومىرشەڭدىك جاپىاي جالىندىعان شارۋاشىلىق قۇرۋ، جاڭالىق اشۋ نىتاسىنان كەلدى.

2019 ـ جىلعى مەملەكەتتىك عىلىم ـ تەحنيكا قيمىلى اپتالىعى جۇبىردا جابىلدى، ءبىر اپتاعا جالعاسقان عىلىم ـ تەحنيكا سالتاناتى 310 ميلليوننان استام ادامدى (رەت) وزىنە باۋرادى، جۇرتشىلىقتىڭ عىلىم ـ تەحنيكا جانە جاڭالىق اشۋ جونىندەگى قىزۋ نىتاسىن وسىدان ـ اق بايقاۋعا بولادى.

جاپونيا «ەكونوميستەر» اپتالىق جۇرنالىنىڭ جاقىندا جاريالاعان ماقالاسىندا مىنانى بايقاعاندىعى ايتىلعان: ساياساتتىڭ شابىتتاندىرۋىنىڭ اسەرىنەن جۇڭگو شارۋاشىلىق قۇرۋدىڭ قىزۋ ورلەۋىن قارسى الدى. ءار كۇنى جاڭادان تىركەلىپ، تىزىمگە الدىرعان كاسىپورىن سانى 2013 ـ جىلعى 6900دەن 2018 ـ جىلعى 18 مىڭ 400گە جەتكەن. "كوپ بولىپ شارۋاشىلىق قۇرۋ، جالپى قاۋىم جاڭالىق اشۋ ـ جۇڭگونىڭ داۋىداعى جاڭا باسىمدىعىن كەسكىندەۋدە".

مۇنان سىرت، جۇڭگودا تاعى 91 ميلليون عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرى، 170 ميلليوننان استام جوعارى دارەجەلى وقۋ ـ اعارتۋ ماعلۇماتىنا نەمەسە كاسىپتىك شەبەرلىك قابىلەتىنە يە دارىندى بار، وعان ءبىر ميلليارد 400 ميلليون ادامعا جۋىق زور بازار سايكەستىرىلگەندە، قامداۋ مەن قاجەتسىنۋ ەكى جاعىنداعى بىرىككەن كۇش جۇڭگونىڭ جاڭالىق اشا داۋىنا سارقىلماس قوزعاۋشى كۇش ۇستەۋدە.

ورايعا تولى جۇڭگو ىرىقتىلىقپەن سىكەرلىك كورسەتىپ، جاڭا ورىسكە قادام تاستادى

جاڭالىق اشپاسا جۇڭگونىڭ بۇگىنگى كۇنى بولماس ەدى، جۇڭگونىڭ ەرتەڭگى دە بولماس ەدى. جاڭالىق اشۋمەن وزگەرگەن جۇڭگو جاڭالىق اشۋدىڭ توپىراعىن قۇنارلاندىرۋدى تىپتەن قاجەت ەتەدى.

ورايدى مەقتاپ يگەرۋ بارىسىندا جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىگىن جارىققا شىعاردى ـــ

ىرىنەشە كۇننىڭ الدىندا ەلىمىزدىڭ ساعاتتىق جىلدامدىعى 600 كيلومەترلىك جوعارى قارقىندى ماگنيتتى قالقما سناق پويەزى چيڭداۋدا جەلىگە ءتۇستى. 3 جىلعا تاياۋ ۋاقىت تەحنيكالىق وتكەلدەردەن قامال الۋ ارقىلى علىمي تاقىرىپ ۇجىمى جوعارى قارقىندى ماگنيتتى قالقمانىڭ جەلىلەس شەشۋشى وزەكتى تەحنيكاسىن ءسىنتتى شەشتى.

"وزەكتى تەحنيكادا قامال الىپ، العاشقى جاڭالىق اشۋدى كۇشەيتۋ ـــ بولاشاقتاعى جۇڭگونىڭ جاڭالىق اشۋ بەتالىسىن بەلگىلەيتىن 'شەشۋشى شارا'"، ـ دەدى جۇڭگو علىم اكادەمياسىنىڭ باسشىعى باي چۇنلي.

كەزەكتە دۇنيە ءجۇزى 100 جىلدا بولماعان ۇلكەن وزگەرىسكە ءدوپ كەلۋدە، جۇڭگونىڭ داۋىن دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ جاڭا كەزەكتى عىلىم ـ تەحنيكا توڭكەرىسى مەن كاسىپ وزگەرىسىنىڭ ەل ىشىندەگى داۋ تاسىلىنە بۇرىلىس جاساۋ مەن تاريحي توعىسۋ مەزگىلىن قارسى الدى.

زامان جاڭارسا اۋقىم جاڭارادى، وراي ءالى دە بىزگە ءتان.

سيفرلاندىرۋ، جەلىلەندىرۋ، زەردەلىلەندىرۋ جالپى اۋقىمندا ءبىز پارىق پەن سايىستارعا ءدوپ كەلۋمەن قاتار، ىلۋدە ءبىر كەزىگەتىن تاريحي ورايعا دا ءدوپ كەلىپ وتىرمىز. تەڭ شاپشاڭ قيمىلداپ، ورايدى مەقتاپ يگەرگەندە عانا، تاريحي توعىسۋ مەزگىلىندە ۇقساس جيىلىكتەگى رەزونانس قالىپتاسىرا الامىز.

رەفورما جاساۋ بارىسىندا جاڭالىق اشۋ قوزعاۋشى كۇشىن تاسقىندىتتى ـــ

بۇكىل قوعامنىڭ جاڭالىق اشۋ، شارۋاشىلىق قۇرۋ، جاساپازدىق جاراتۋ قوزعاۋشى قۇاتىن بارىنشا جارىققا شىعارۋ ـ داعى شەشۋشى ءتۇيىن ـــ رەفورمادان قوزعاۋشى كۇش الۋ.

سىچۋان ولكەسى ءبىر ءبولىم جوعارى مەكتەپتەردى سناق ءتۇينى ەتىپ، عىلىمي زەرتتەۋشىلەرگە بەلگىلى سالىستىرما بويىنشا لاۋازىمدىق تاپقىرلىق مەنشىك ۇقعىن بەرىپ، "الدىمەن، ۇقعىن تۇراقتاندىرۋ، ونان سوڭ، كادەگە جاراتۋ" ارقىلى عىلىمي زەرتتەۋشىلەردىڭ بەلسەندىلىگىن اتتانىسقا كەلتىردى؛ حنان لوياڭ وقبۇار زەرتتەۋ ورنىنىڭ جارىناس بار ترىكەۋگە الدىرعان سەرىكتەستىگى ءبىلىم مەنشىك ۇقعىن كاسىبىلەندىرۋدى جەدەل ىلگەرىلەتىپ، پاتەنت ۇقعىنان جانە قاستىدى زەردەلى ىلگەرىلەتىپ، پايدالانۋعا رۇقساتەتىپ، 100 ميلليون يۋاننان ارتىق كىرىس كىرگىزدى.

مەملەكەتتىك ءبىلىم مەنشىك ۇقعى مەكەمەسى وسىدان بۇرىن جاريالاعان تىپتىك مىسالدار ءبىلىم مەنشىك ۇقعىن قورعاۋدىڭ، جاڭالىق اشۋ جەتىستىكتەرىن كادەگە جاراتۋدىڭ تاماشا امالياتىن ايگىلەدى.

جاڭالىق اشۋ بولاشاقتى بەلگىلەيدى، رەفورما جاساۋ مەكەمەسى وسىدان تاعىدىرىنا بايلانىستى.

كەمەلدى ءبىلىم مەنشىك ۇقعىن قورعاۋ ءتۇزىمىن ورناتۋ، تەپە ـ تەڭ باسەكەلەسەتىن تاماشا ورتا ازىرلەۋ، كاسىپورىندارىدى عىلىم ـ تەحنيكالىق زەرتتەۋگە ۇسىنىلمەدى مولايتۋعا شابىتتاندىرۋ، بولاشاقتى بەتكە الۋ، رەفورما جاساۋ، جاڭالىق اشۋ ءادىسى ارقىلى بوگەتتەردى اشىپ، تالماۋ تۇستاردى ىرىكسىزدەندىرىپ، قيىندىقتاردان قامال الىپ، جاڭالىق اشۋعا ەرىك بەرىپ، شارۋاشىلىق قۇرۋعا قايراتىن ۇستەپ، جاساپازدىق جاراتۋعا دەم بەرۋ كەرەك.

ەسك اشۋ بارىسىندا جاڭالىق اشۋ ومىرشەڭدىگىن جەتىلدىردى ـــ

كورمەگە قاتىناساتىن ەلدەردىڭ سانى 29دان 59عا جەتتى، دۇنيە جۇزىندەگى 500 ەگەي كاسىپورىن اراسىنان كورمەگە قاتىناساتىن كاسىپورىن 15تەن 39عا جەتتى، 2019 ـ جىلعى جۇڭگو حالقارالىق ۇلكەن ساندى مالىمەت كاسىپ كورمەسى تاياۋدا وتكىزىلدى، بۇكىل الەمدەگى ۇلكەن ساندى مالىمەت سالاسىنداعى ساڭلاقتار گۇيىاڭدا باس قوسىپ، كاسىپتى دامىتۋ جانە سەلبەستىك وراين بىرگە اقىلداستى.

بۇلاقتار قوسىلسا، تەڭىز بولادى.

سوڭعى جىلدارى جۇڭگو عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدى باستان ـ اياق الەمدىك كوزاياەمن جوسپارلاپ جانە ىلگەرىلەتىپ، ءوزىنىڭ العا باسۋىن ىلگەرىلەتۋمەن قاتار، ادامزات وركەنيەتىنىڭ داۋىنا ۇلەس قوستى.

تەڭ يگىلىكتەنۋ جاڭالىق اشۋعا جول اشادى. جۇڭگو حالقىنىڭ جاڭالىق اشۋعا شەبەر بولۋى استە "قاڭپانى بەكتىپ اۋتوكولىك جاساۋ" ەمەس، بۇل قاشاندا توڭىرەكتىڭ ءتورت بۇرىشىنىڭ كۇش ـ قۇاتىن توعىستىرۋ ۇستانىمنا تاباندى بولعاندىعىنان.

"ينتەگرالدى تىزبەك كاسىبى ايرىقشا حالقارالانعان كاسىپ، مۇنى پالەندەي ءبىر مەملەكەت دەربەس دامىتا الماىدى". ونەركاسىپ جانە ينفورماتسيالاندىرۋ مينيسترلىگىنىڭ ورىنباسار مينيسترى ۋاڭ جىجۇن بىلاي دەدى: ەلىمىز ءىشى ـ سىرتىنىڭ قارجىسىنا بىردەي مامىلەدە بولىپ، ءبىلىم مەنشىك ۇقعىن قورعاۋدى كۇشەيتەدى، الەمدەگى ينتەگرالدى تىزبەك كاسىبى سالاسىمەن بىرگە جۇڭگو بازارى داينىداعان داۋ وراينان تەڭ يگىلىكتەنەدى.

زور وزگەرىستى انىق اڭعارعاندا عانا، جالپى جاعداي قالىپتاستىرۋعا بولادى. جاعداي كۇردەلى بولعان ساين، تاباندىلىق سونشا قىمبات بولادى.

بۇگىنگى جۇڭگو ءداۋىر اۋقىمنا سايكەسسىپ، سان ميلليوندىداعان حالقتىڭ اقىل ـ پاراساتىن توعىستىرسا بولعانى، ءسوزسىز، "كوپ جاقتان وتتىڭ الاۋى السىن شارىپتىن" قۇدىرەتتى كۇشپەن شەكسىز ومىرشەڭدىككە يە جاڭاشىل جۇڭگو قۇرا الادى.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 5 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن حاباري)

500 مىڭنان استام عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرى تيانشاننىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگىندە تەبىندى قىزمەت بستەۋدە

(باسى 1 ـ بەتتە)

جۇىرداعى جىلداردان بەرى، اۋتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا قوعامى عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرلەرىمەن بايلانىس جاساۋ جانە ولارعا قىزمەت وتەۋ ارتىقشىلىعىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرلەرىنىڭ جاڭالىق اشۋى، ناتيجە شعارۋى، جاساپازدىق جاراتۋى ءۇشىن ولاردى ۋايىمنان ارىلتىپ، قينىشىلىقتارىن شەشىپ، تۇتاس قوعامدا ەڭبەككە قۇرمەت ەتىپ، بىلىمگە قۇرمەت ەتەتىن، دارىندىعا قۇرمەت ەتەتىن، جاساپازدىققا قۇرمەت ەتەتىن تاماشا راي قالىپتاستىرىپ، ءتۇرلى جاڭالىق اشۋ تۇلعالارى، جاڭالىق اشۋ فاكتورلارى سايكەسە دامىتىن، ءتۇرلى دارىندىلار باسەكەلەسە جاڭالىق اشاتىن، جاساپازدىق جاراتاتىن تاماشا جاعداي قالىپتاستىردى.

مۇنان سىرت، اۋتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا قوعامى بەلسەندىلىگىمەن تۇعىر ورناتىپ، جاڭالىق اشۋعا، داۋعا قىزمەت وتەپ، اكادەميكتەر قىزمەت پۇنكتى، كاسىپورىندار عىلىم ـ تەحنيكا قوعامى، جوعارى مەكتەپتەر عىلىم ـ تەحنيكا قوعامى قۇرىلىسىن بەلسەندىلىكپەن ىلگەرىلەتتى. قازىر تۇتاس شينجياڭدا 50 اكادەميك، مامان قىزمەت پۇنكتى قۇرىلىپ، 60تان استام اكادەميك پۇنكتتەرگە جايعاستى؛ اۋتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا قوعامىنىڭ ءوز دارەجەسىندەگى عىلىم قوعامى (قوعام، زەرتتەۋ قوعامى) 101گە جەتىپ، ۇجىم مۇشەسى 10 مىڭعا تاياپ، جەكە مۇشەلەر 120 مىڭنان استى؛ كاسىپورىن عىلىم ـ تەحنيكا قوعامى 103كە، مۇشەلەرى 2000نان استامعا جەتتى؛ جوعارى مەكتەپ عىلىم ـ تەحنيكا قوعامدارى 18گە جەتتى؛ تۇتاس شينجياڭداعى اۋىل ـ قىستاق مامان تەحنيكتەر قوعامى 148گە جەتتى.

عىلىم ـ تەحنيكا قىزمەتكەرلەرىنىڭ دارىندى ارتقىشىلىعىن ونان ارى ساۋلەلەندىرىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ ستراتەگياسىنا قىزمەت وتەۋ ءۇشىن بيىل اۋتونوميالى رايوندىق عىلىم ـ تەحنيكا قوعامى «شينجياڭ ۇيعۇر اۋتونوميالى رايونىنىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ بويىنشا ەگىنشى ـ مالشىلاردىڭ عىلمي ساپاسىن جوعارىلاتۋ ارەكەتىن انتقارۋ جوباسىن (2022 ـــ 2019)» باسپ تاراتتى، عىلىم جالپىلاستىرۋ ارقىلى اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى دەمەۋ ارەكەتىن انتقارۋدى باستاپ، 2022 ـ جىلعا جەتكەندە جاپىاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋعا ۇيلەسەتىن، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ ستراتەگياسىنا ۇتىمدى قىزمەت وتەيتىن اۋىل ـ قىستاقتا عىلىم جالپىلاستىرۋ جۇلگەسى ءتۇزىلىسىن نەگىزىنەن قالىپتاستىرۋعا كۇش سالادى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

عىلىم ـ تەحنيكا، ماديەنيەت، سالامات‌تىق، ساۋدا سىتەرى سياقتى قىزمەت وتەۋ سالالارىن ءتۇيىن ەتىپ، كورمە، ساۋدا تۇعىرىن قۇردى. 130 مەملەكەت پەن رايونىنان كەلگەن كاسىپورىندار مەن قۇرىلمدار 12 قىزمەت وتەۋ ساۋدا ـ ساتىق سالاسىندا كورمە وتكىزىپ، سەلبەستىك جايلى اقىلداسادى.

شينجياڭنىڭ كورمە ورنى تۇرتپەلى كەڭ ەكران، كوپ تۇيىندە ءۇزارا ىقپالداستىق فورماسى ارقىلى جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايون قۇرىلىسى، عىلىم ـ تەحنيكالىق جاڭالىق اشۋ، ەلەكترونداى ساۋدا جانە ەلەكترونداى ساۋدا ارقىلى كەدەيلەردى دالەم ـ ءدال سۇيەمەلدەۋ سياقتى جاقتارداعى مازمۇنداردى ءتۇيىندەدى تۇردە كورسەتتى.

شينجياڭ قاتىناس قۇرىلىسى توبى شەكتى جارنا سەرىكتەستىگى حالقارالىق دستەر ءبولىمىنىڭ بازار باس باقىلاۋشىسى شيۇڭ لياڭ مىنالاردى ءبىلدىردى: وسى سەرىكتەستىك شەتەلدە ءبىر توپ ينجەنەريا نسانىن كوتەرەگە الىپ، شەتەل كاسىپورىندارىمەن تاماشا سەلبەستىك ورناتتى. وسى رەت جينالسقا قاتىناسۋداعى ماقساتىمىز ـــ ەل ءىشى ـ سىرتىنداعى كاسىپورىندارمەن ساۋدا، زات اينالىمى، سيفرلى علىم ـ تەحنيكا سياقتى سالادا اۋىس ـ كۇيىس سەلبەستىگىن شىڭىرلەي ەتەك الدىرۋ.

سول كۇنى شينجياڭ حالقارالىق قۇرلىق پورتى (توبى) شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگى ىلگەرىندى ـ كەيىندى جۇڭگو مال شارۋاشىلىق ونىمدەرى اينالىمى قوعامىمەن، جۇڭچي قامداۋ تىزبەگى جارنا شەكتى سەرىكتەستىگىمەن سەلبەستىك كەلىسىمنە قول قويدى. شينجياڭ حالقارالىق قۇرلىق پورت (توبى) شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگى ستراتەگيالىق قارجى قوسۋ ءبولىمىنىڭ ورىنباسار باسىنعى لیۋ چۇان مىنانى ءبىلدىردى: ءۇرىمجى حالقارالىق قۇرلىق پورت رايونىنىڭ تانىستىرۋى ارقىلى كەمەلدى كاسىپ شوعىرىن اناعۇرلىم كوپتەپ باۋراپ، قامداۋ تىزبەگىن ۇزارتىپ، رايونىمىز ىشىندەگى باسىمدىققا يە كاسىپتەردىڭ داۋىن جەدەلدەتۋدى ءۇمىت ەتەمىز.

جاقىنعى جىلداردان بەرى، شينجياڭدا ءبىر توپ ينفورماتسيا تەحنيكاسى، ماديەنيەت، ەرەكشە جۇڭگوشا ءدارى ـ دارمەك سياقتى سالادا قىزمەت وتەۋ ساۋدا كاسىپورىندارى جارىققا شىقتى. 2018 ـ جىلى شينجياڭدا قىزمەت وتەۋ ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى سوماسى 3 ميلليارد 510 ميلليون دولار بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 19.4% ارتتى.